

בש"פ 6013/21 - עלי עזאם סלימאן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 6013/21

לפני: כבוד השופט נ' סולברג

העורר: עלי עזאם סלימאן

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 12.8.2021 במ"ת 6900-03-21 שניתנה על ידי כבוד השופטת מ' גרינברג

תאריכי הישיבות: כ"ג בתשרי התשפ"ב (29.9.2021)
ט"ו בחשון התשפ"ב (21.10.2021)

בשם העורר: עו"ד שי טובים

בשם המשיבה: עו"ד סיגל בלום

החלטה

1. ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 12.8.2021, במ"ת 6900-03-21 (השופטת מ' גרינברג), שבגדרה הוחלט להורות על מעצרו של העורר, עלי עזאם סלימאן, עד תום ההליכים נגדו. הלכה למעשה, מופנה הערר בעיקרו כלפי החלטה נוספת, מיום 11.5.2021 (השופט ע' דרויאן-גמליאל), שניתנה בגדרי ההליך האמור, ובה נקבע כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמת העורר במיוחס לו.

2. נגד עלי הוגש כתב אישום, המייחס לו עבירות נשק וניסיון רצח, על דרך של ביצוע בצוותא. על-פי עובדות כתב האישום, ביום 12.2.2021 שהה המתלונן מוהנד מסארווה, יחד עם חבר, במכוניתו של מוהנד. לפתע הגיח לעברם רכב, ממנו ירדו שניים, ניגשו אל מוהנד, ולאחר דין ודברים קצר פתחו בירי לעברו ונמלטו מהמקום. כתוצאה מהירי, נפצע מוהנד באורח קשה, ופונה לבית החולים. בהודעה שגבה ממנו חוקר המשטרה מיד לאחר האירוע, בעת ששכב חסר אונים בבית החולים (להלן: ההודעה הראשונה), זיהה מוהנד את אחד היורים כאסלם גבארה, בן למשפחה המצויה בסכסוך אלים עם משפחתו-שלו. בהודעה נוספת שנגבתה ממנו, בחלוף 8 ימים (להלן: ההודעה השנייה), טען מוהנד כי בזמן האירוע זיהה גם את מי שנהג ברכבם של היורים – ובהקשר זה נקב בשמו של עלי. מוהנד שב על טענתו זו, גם בהודעה נוספת שנגבתה ממנו בהמשך, מספר ימים לאחר מכן (להלן: ההודעה השלישית). לעומת זאת, היורה השני לא זוהה על-ידי מוהנד, וזהותו נותרה עלומה עד כה. שחזור שערכו חוקרי המשטרה סמוך לאחר גביית ההודעה השלישית, שלא בנוכחותו של מוהנד, על סמך צילומי אבטחה שהיו ברשות החוקרים, העלה כי גרסתו של מוהנד אפשרית, על פני הדברים, וזאת נוכח המיקום של כלי הרכב בזירת הירי, ובהינתן טענת מוהנד כי עלי היה גלוי פנים, ללא 'מסכת קורונה'.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה להורות על מעצרו של עלי עד תום ההליכים נגדו. המשיבה טענה, כי קיימות 'ראיות לכאורה', הקושרות את עלי לביצוע העבירות שבביצוען הואשם. לעניין זה ציינה המשיבה, כי לבד מעצם זיהויו של עלי על-ידי מוהנד, הרי שגרסתו זו נתמכת בחיזוקים ראיתיים, בהם, בין היתר, התנהלותו של עלי בחקירתו, וחולשת גרסת האליבי שמסר. כל אלה, כך המשיבה, מחזקים את המסקנה הלכאורית, כי עלי הוא שנהג במכונית, והיה שותף לביצוע העבירות – בפרט נוכח תוצאות השחזור שערכו חוקרי המשטרה, על יסוד הודעותיו של מוהנד. בנוסף לאמור, נטען כי קיימות כמה עילות מעצר בעניינו של עלי. ראשית, עבירות בנשק, מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית, כעולה מהוראות סעיף 21(א)(1)(ג)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996; שנית, נסיבות ביצוע העבירה מלמדות על מסוכנות קונקרטי; ושלישית, קיים חשש מפני שיבוש הליכי משפט.

4. עלי לעומת זאת, כפר בעצם הטענה כי קיימות ראיות לכאורה, שיש בכוחן להצדיק את המשך מעצרו. לטענתו, זיהויו כמי שנטל חלק באירוע הירי, נשען אך ורק על עדותו של מוהנד, שהיא עדות יחידה, כבושה לכאורה, המעוררת סימני שאלה רבים, ואינה מקימה את הרף הראייתי הדרוש לצורך מעצר. משכך, נטען כי אין מקום לשלול את חירותו של עלי, מקום שבו לא קיימות נגדו די ראיות לכאורה שיש בכוחן, לעתיד לבוא, להביא להרשעה. לחלופין טען עלי, כי גם אם קיימות לחובתו ראיות לכאורה, הרי שאותן ראיות – 'מוחלשות' הן, וככאלה אינן מצדיקות את החזקתו במעצר, מאחורי סורג ובריח, עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

5. טרם הכרעה, הורה בית המשפט המחוזי על הגשת תסקיר מעצר בעניינו של עלי, ובהמשך גם הורה על הגשת תסקיר משלים. בתסקירים, נבחנו חלופות המעצר השונות שהוצעו, ולבסוף, הן בתסקיר המקורי הן בזה המשלים, המליץ שירות המבחן להימנע משחרורו של עלי לחלופת מעצר, וכמו כן נמנע מלהמליץ על שחרורו בפיקוח אלקטרוני. לבסוף, בהתחשב בין היתר באמור בתסקירים, נעתר בית המשפט המחוזי לבקשת המשיבה, והורה על מעצרו של עלי עד תום ההליכים.

מכאן הערר שלפני.

6. במסגרת הערר, וכן בדיונים שהתקיימו לפני בעל-פה, הרחיב ב"כ של עלי בדברים, בפן העקרוני, על אודות הרף הדרוש לקביעתקיומן של 'ראיות לכאורה'. באשר לעניינו הקונקרטי של עלי, נטען כי לבד מן העובדה שמדובר בעדות יחידה, הרי שבמקרה דנן היא מעוררת גם תמיהות לא מעטות. בהקשר זה הודגש, כי אין חולק על כך שבהודעה הראשונה שמסר מוהנד, סמוך לאחר קרות האירוע, לא הועלה שמו של עלי כלל ועיקר. רק בהודעה השנייה, בחלוף 8 ימים, הזכיר מוהנד לראשונה את שמו של עלי. אם כן, משעה שראיות אחרות הקושרות את עלי לביצוע העבירה – אינן בנמצא, ממילא אין מקום לקבוע, על יסוד הודעתו המאוחרת של מוהנד, ועליה בלבד, כי קיימות 'ראיות לכאורה' נגד עלי. מעבר לכך, ב"כ של עלי מוסיף, כי אין לייחס כל משקל לשחזור שביצעו חוקרי המשטרה, שכן זה מסתמך על פרטים שמסר מוהנד בהודעתו השלישית, הגם שנמצאה סתירה בין פרטים שונים שמסר בהודעותיו השונות. בהתחשב בכך – ההישענות על הודעתו של מוהנד אינה מועילה; היא אינה אלא משענת קנה רצוף.

7. המשיבה מנגד, מבקשת לדחות את טענותיו של עלי מכל וכל. לדבריה, בית המשפט המחוזי, מצא את הודעתו של מוהנד – כמספקת בשלב זה, כאשר גם השחזור שנערך מאשש את היתכנותה. בנוסף, שלא כנטען על-ידי עלי, הודעתו של מוהנד אינה ניצבת לבדה, באשר נלווים לה כמה חיזוקים ראייתיים, ובהם שתיקתו של עלי בחקירתו, וכן גם פגמים מהותיים שנמצאו בגרסת האליבי שמסר. בהתייחס לטענת עלי, כי שמו לא עלה בהודעה הראשונה, טענה ב"כ המשיבה כי זו נמסרה בחיפזון ובבהילות, משום שמוהנד היה בעיצומו של טיפול רפואי דחוף. נוכח זאת, החקירה התמקדה באותו שלב בזהות היורה בלבד, ולא בזהותם של הנלווים לו. כמו כן, נוכח סדרה של טיפולי חירום שעבר מוהנד בשבוע שלאחר הירי, התעכבה גביית ההודעה בכמה ימים נוספים, והתקיימה לבסוף רק שמונה ימים לאחר האירוע; אז נמסרה הודעתו המפורטת הראשונה (הלוא היא ההודעה השנייה), וכבר בה ציין מוהנד, באופן ברור ומפורש, כי עלי הוא שנהג ברכב.

דיון והכרעה

8. לאחר שנדרשתי לטענות ב"כ הצדדים מזה ומזה, בכתב ובעל-פה, בחנתי את חומרי החקירה, וקיימנו גם דיון משלים בעניין, דומני כי נכון יהיה להעתרבאופן חלקי לערר, במובן זה ששאלת המעצר עד תום ההליכים, תובא שוב לפני בית המשפט המחוזי, לאחר שיוגש תסקיר מעצר משלים, שבגדרו תיבחן חלופת המעצר החדשה שהציע עלי, בהודעתו מיום 24.10.2021. בשלב זה, ועדלמתןחלטהאחרתעל-ידיביתהמשפטהמחוזי- יוותר עלי במעצר.

9. ב'שורה התחתונה' אמנם מצאתי, כי יש בעניינו של עלי ראיות לכאורה, שדי בהן, כעקרון, כדי להצדיק את מעצרו עד תום ההליכים נגדו. לא אכחד, למסקנה זו הגעתי לא בלי התלבטות, שכן בפי עלי טענות משמעותיות, ראיות להישמע, ביחס לראיות התביעה נגדו. כך, העובדה ששמו הוזכר רק בהודעה השנייה, שמונה ימים לאחר קרות האירוע – אומרת דרשני. אפנה בהקשר זה לטענת ב"כ של עלי, כי במהלך הימים שחלפו מאז הירי ועד מסירת ההודעה השנייה, שוחח מוהנד עם כמה וכמה מידידיו ובני משפחתו, בהם: אחיו, אשתו, חברו ששהה עמו בעת קרות האירוע, וכן חבר נוסף העובד כשוטר – לכולם מסר מוהנד את שמו של אסלם, כמי שהיה אחד היורים, אך לא ציין, ולו ברמז, את שמו של הנהג ברכב. כמו כן, הודעותיו של מוהנד כוללות כמה וכמה סתירות, מיניה וביה. לא אמנה את כולן כרוכל, אך כמה מהן נוגעות ישירות לשאלת זיהוי של עלי. כך למשל, בהודעה השנייה, שבה זוהה עלי על-ידי מוהנד, כמי שנהג ברכב, טען מוהנד כי עלי "היה עם מסיכת קורונה", בעוד שבהודעה השלישית שנגבתה ממנו, שלושה ימים לאחר מכן, טען מוהנד כי ראה את עלי "יושב בתוך הרכב על ההגה בלי מסיכה". סתירה זו מעמידה בספק גם את השחזור שביצעו

חוקרי המשטרה, שכן השחזור הסתמך על גרסתו המאוחרת של מוהנד, שלפיה פניו של עלי היו גלויות. יתכן כי השחזור היה מניב תוצאות אחרות, אילו היתה נבחנת גרסתו המוקדמת של מוהנד, זו שבהודעתו השנייה, אם כי יתכן גם שהזיהוי אפשרי גם עם מסיכה, בשל הכרות קודמת, גם אם לא היתה הכרות קרובה. קושי נוסף מצוי בתיאורו, אם כי יתכן גם שהזיהוי אפשרי גם עם מסכה, בשל הכרות קודמת, גם אם לא היתה הכרות קרובה. של מוהנד, כי לאחר הירי שמע את היורה צועק לעבר הנהג "יאללה עלי" בעוד שחברו של מוהנד, שנכח לצדו ברכב, בעת שנורה, מסר גרסה אחרת. כמו כן, בהודעתו הראשונה זיהה מוהנד את היורה השני כ"בן דודה" של סאלם, בעוד שבהודעות מאוחרות יותר חזר בו מדבריו אלה, והודה כי למעשה הוא אינו יודע את זהותו של היורה השני. ניסיונו של מוהנד לתרץ את הזיהוי הראשוני השגוי, מעצים את הקושי. בהקשר זה ציין מוהנד, בגרסתו המאוחרת יותר, כי גם בהודעה הראשונה לא זיהה את היורה השני באופן ישיר, וכאשר טען כי מדובר ב"בן דודה" של סאלם, היה זה משום ש"בדרך כלל מי שמעורב במעשים כאלה זה קרובי משפחה. אף אחד לא יצטרף אליו לניסיון לרצח אם זה לא קרובי משפחה".

10. לצד זאת, ברי כי אין להתעלם גם מכך שגרסתו של עלי אינה חפה מקשיים בשלב זה, וזאת כפי שפורט בהחלטות בית המשפט המחוזי. לבד משתיקתו בעת החקירה, ושיתוף הפעולה החלקי מאוד עם רשויות החקירה, האליבי שמסר – לקוני ועמום, וכולל אי-דיוקים וסתירות, בין גרסתו-שלו, לגרסה שמסרו עדי האליבי, וכן סתירה בין דברים שמסרו עדי האליבי השונים בהודעותיהם, בינם לבין עצמם.

11. השאלות הבלתי פתורות, והקשיים שעולים מגרסאות הצדדים, לבטח ילובנו במסגרת ההליך העיקרי, כנדרש. אכן, כפי שנאמר בהחלטות בית המשפט המחוזי, בשלב זה, אל לו, לשופט להעביר תחת שבטו את חומר הראיות ולבחון את מהימנותו; אחרי ככלות הכול 'ראיות לכאורה' – יש כאן. כפי שנקבע בבית משפט זה לא אחת: "בשלב הנוכחי של ההליך העיקרי, טענת העורר בדבר כרסום בחומר הראיות אינה יכולה לעזור לו. קיומן של ראיות לכאורה, לצרכי מעצר עד תום ההליכים, נקבע לפי המבחן של 'אם נאמין': 'אם נאמין לראיות התביעה, האם יהא בהן כדי לחייב את המסקנה שהעורר ביצע את המעשה המיוחס לו?' (בש"פ 215/19 סלאימה נ' מדינת ישראל, והאסמכתאות שם (22.1.2019)). כך גם בעניין שלפנינו. אם נאמין לגרסה שמסר מוהנד, די בראיות הקיימות בשלב זה, שעל סמכן, אם וכאשר יעברו בכור ההיתוך של התיק העיקרי, ניתן יהיה להביא להרשעה.

12. ברם, אף אם מבחינה אנליטית יש בחומר החקירה כדי 'לצלוח' את הרף הנדרש בשלב זה, קשה להתעלם מכך שסימני השאלה – רבים; והכרסום בראיות לכאורה – ניכר. בנסיבות אלה, מצאתי לנכון להורות, כי בית המשפט המחוזי ישוב ויבחן את אפשרות מעצרו של עלי באיזוק אלקטרוני ובפיקוח אנושי, על-פי הצעה שהוצעה זה עתה על-ידו, ברחוב החסידה 9/15 בחדרה, אם יש בה כדי להניח את הדעת.

13. שירות המבחן מתבקש אפוא להגיש לבית המשפט המחוזי תסקיר מעצר עדכני, וזאת בתוך 30 יום. בית המשפט המחוזי ישוב וידון בשאלת המשך מעצרו של עלי לכשיגוש התסקיר, ויחליט כחכמתו. עד להחלטה אחרת של בית המשפט המחוזי, יותר עלי במעצר.

ניתנה היום, כ' בחשוון התשפ"ב (26.10.2021).

ש ו פ ט

עמוד 4

